

A

Pedagógiai Programja Helyi Tantervek – II.

Népművészet/Szálasanyag-
csuhé, gyékény, vessző, szalma
tárgykészítő műhelygyakorlat

TARTALOMJEGYZÉK

A szálanyag műhelygyakorlat célja	3
A műhelygyakorlat feladata	3
Alapfok 4. évfolyam	3
Fejlesztési feladatok.....	3
Tananyag	3
Feladatcsoportok	3
Szálanyag alapismeretek	3
A szálanyagokból készült alkotások munkafolyamatának alapjai	4
Követelmény	4
5. évfolyam.....	4
Fejlesztési feladatok.....	4
Tananyag	4
Feladatcsoportok	5
Követelmény	5
6. évfolyam.....	5
Fejlesztési feladatok.....	5
Tananyag	5
Feladatcsoportok	5
Követelmények	6
A művészeti alapvizsga követelményei	6
A vizsga részei	6
A szálanyag műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:.....	6
A vizsga értékelése.....	7
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező/minimális/ taneszközök.....	7

SZÁLASANYAG – CSUHÉ, GYÉKÉNY, VESSZŐ, SZALMA MŰHELYGYAKORLAT

A szálasanyag műhelygyakorlat célja

Megismertetni a mesterség által felhasznált természetes alapanyagok azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgykalkotásra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, –megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, szálasanyagok megmunkálása műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A műhelygyakorlat feladata

A szálás anyagok megmunkálásához köthető technikák, kézműves tevékenységek legátfogóbb ismereteinek átadása. A megismert technikák, tárgykalkotási folyamatok gyakorlatias, készségszintű elsajátításának elősegítése. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a vizuális alkotó gyakorlattal párhuzamosan olyan alapo- és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a mesterség történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A természetben található szálás anyagok hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyszerű technikák elsajátításával a manuális készségek és képességek fejlesztése.
- Az alapanyagok kiválasztásától, feldolgozásától a termék elkészítéséig tartó munkafolyamatok ismertetése.
- A gyékény, csuhé, vessző és szalma alapanyagú termékek feldolgozási technológiai kivitelezési folyamatainak megismertetése.

Tananyag

- Élményszerű tapasztalatszerzés a természetben található anyagokról.
- A fonható növények előkészítése munkára- rendszerezése, az alapanyagok tulajdonságai szerint
- Az alapanyagok technikái-fonása, sodrása, pödrése ismerete, alkalmazása.
- A tárgykészítés munkafolyamata.
- A mesterség szerszámai, és helyes használatuk.
- Munka és balesetvédelem

Feladatcsoportok

- A szálasanyag műhely:
 - Berendezése, anyag előkészítési, feldolgozási eszközei, szerszámai, használatuk
 - Munka és balesetvédelem

Szálasanyag alapismeretek

- Az alapanyagok tulajdonságainak, különbözőségeinek megismerése tapasztalással.
- A gyékény, csuhé, vessző szalma előkészítése munkára:

- Bontás, válogatás, áztatás

A szálanyagokból készült alkotások munkafolyamatának alapjai

- A különböző tárgyakhoz a megfelelő fonható szálanyagok előkészítése.
- Egyszerű technikákkal tárgykészítés.
- A csuhé áztatása, hasítása, toldása.
- Hármassal fonással készíthető alkotások/pl. alátétek, napszimbólum/
- A gyékény előkészítése: áztatás, darabolás. Négyzetes fonással készíthető tárgyak / alátét, napraforgó/
- A szalma előkészítése: áztatás, toldás. Lapos fonások készítése/ 3,4,5 szálból/
- A vessző előkészítése: áztatás, toldás:/szappantartó, alátét készítése/
- Befejező műveletek, szegések eldolgozások, felületkezelés.

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a műhely berendezését,
- rendeltetésszerűen használni a tárgykészítés eszközeit, szerszámain,
- a munkavédelmi és balesetvédelmi előírásokat.
- Ismerje a szálanyagokból készíthető alkotások:
 - alapvető műfaji sajátosságait, technikáit.
 - az alapanyagok tulajdonságait, előkészítésüket munkára
 - a megmunkálás szerszámainak használatát
 - a tárgyalakítás munkafolyamatait
 - a felületalakítás technikai lehetőségeit

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök és szerszámok rendeltetésszerű használatára
- az anyag és technika módszereinek kiválasztására
- a munka és balesetvédelmi szabályok betartására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A különböző szálanyagokkal készíthető műveletek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése.
- A tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- Gyakorlati tudnivalók megismertetésével ösztönzés a kreatív munkára
- Alapvető munka és balesetvédelem

Tananyag

- A különböző szálanyagok alakíthatósága, felhasználási területei.
- Az alapanyagok a kiválasztásától, feldolgozásától a termék elkészítéséig tartó munkafolyamatok.
- Az egyes alapanyagok felhasználásának módszerei:
 - A csuhéfonás módszerei
 - A gyékényfonás módszerei
 - A vesszőfonás módszerei
 - A szalmafonás módszerei
 - Biztonságos eszköz és szerszámhasználat.

➤ Munka és balesetvédelem

Feladatcsoportok

A tárgyalakítás gyakorlati ismeretei

- A csuhé előkészítése sodráshoz. Tárgykészítés sodrással faformára/lábas alávaló/
- A gyékény előkészítése szövéshez. Szövés rámán/ kanalas/
- A szalma előkészítése fonáshoz. Aratódíz/borona/készítése
- A vessző előkészítése fonáshoz. Fonás falpra/polc, fali tartó/
- Befejező műveletek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- Az anyag és technikák választásának összefüggéseit
- Az alapanyagok felhasználásának a módszereit, munkafolyamatait
- A szerszámok biztonságos használatát
- A munka és balesetvédelem szabályait

Legyen képes:

- csuhé, a gyékény a szalma és a vessző
- fonásának, sodrásának, szövésének,
- az anyag-előkészítési és feldolgozási módszereinek alkalmazására.
- az ismeretek birtokában igényes, kreatív munkára.
- valamint rendeltetésszerűen és biztonságosan használni a szerszámokat, eszközöket.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Újabb technikák bemutatásával készség, és képességfejlesztés
- Önálló, alkotómunkára ösztönzés
- Az önkifejezés lehetőségeire tanítás kortárs és a hagyományban alkotó népművészek példáján.

Tananyag

- A népművészeti, és népi iparművészeti alkotások tanulmányozása tapasztalatain alapuló tárgykészítés.
- A szálanyagok felhasználásának újabb módszerei, lépései
- A tartalomnak (elkészítendő tárgynak) megfelelő anyaghasználat
- Megfelelő eszköz és szerszámhasználat
- Kreatív forma, és mintázatalakítás.
- Alapvető munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

- Tapasztalatokból építkező tárgyalakítás.
- A kreatív munka lehetőségei: kísérletek az anyagokkal, színekkel, formákkal. Az anyagtársítások, és mintázatok lehetőségei
- Csuheből: térbeli formák kialakítása, üvegre, kaptafára kötéssel, sodrással. Mintázás a tárgyon belül
- Gyékényből: fonással készíthető kosár készítése formára zsinórtechnikával. Mintázás lehetőségei.
- Szalmából: lapos fonatokból építkező, varrott kosár készítése. Mintázás lehetőségei

- Vesszőből: marokkosár, falitartó vagy madáretető. Formai, szegési, mintázási lehetőségek

Követelmények

A tanuló ismerje:

- A szálanyagokból készíthető tárgyak munkafolyamatait, formai, mintázási, eldolgozási módjait
- Előképeken, tapasztalatokon alapuló tárgykészítés módjait
- Ismerje a mai kornak megfelelő tárgykészítés lehetőségeit, és a mai környezetünkbe illesztését

Legyen képes:

- Az eddigi tapasztalatokból építkező tárgyalakotás módszereinek alkalmazására.
- Megfelelő anyag, eszköz és szerszámhasználatra
- Mintaképzési, formaalakítási, szegési ismeretek harmonikus feldolgozására
- Korának megfelelő önálló, kitartó munkára.
- az alapvető munkavédelmi szabályok betartására

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

- A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.
- A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama
- Szálanyag műhelygyakorlat
 - tervezés 20 perc
 - tárgykészítés 150 perc

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a szálanyag alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a különböző szálanyagokról, a műfaji sajátosságokról, esztétikai törvényszerűségeikről. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A szálanyag műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

1. Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a szálanyag műfajából.
- A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott műveletekkel mintázási és összeállítási technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:
 - használati- és ajándéktárgy,
 - öltözet-kiegészítő,
 - lakáskultúra elem,

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

2. Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített, csuhéból, gyékényből, szalmából, vagy vesszőből elkészített tárgy.
- Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
 - tárgy,
 - tárgye gyütt es,

A vizsga értékelése

A szálanyag gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, népművészeti ismeretek jelenléte,
- tervezési, tárgyformáló készség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező/minimális/ taneszközök

- Munkaasztalok és székek.
- Tároló helyiség, szekrény és polcok.
- Áztatási lehetőség:
 - kád
 - kisebb edények.
- Szemléltető anyagok, tárgyak, képek, könyvek.
- Kéziszerszámok:
 - metszőolló
 - gyékénytű
 - horog
 - kés
 - olló
 - verővas
 - kalapács
 - varrótü
- Sablonok, keretek, faformák. szögek, kötöző anyag(rafia) erős cérna
- Mérésszerek, ceruza, vonalzó, körző.

ALAPANYAGOK: különböző méretű vessző, gyékény, csuhé, szalma, kalászos gabonafajták